

Alte Drucke

**Elenchus Primus || ERRORVM || ANTONII SADEELIS || IN
LIBELLO DE VE-||ritate humanæ naturæ || Iesu Christi. ||
Auctore || M. BALTHASARE || MENTZERO ...**

Mentzer, Balthasar

Witebergæ, 1598

VD16 ZV 30859

CHRISTIANO LECTORI AEGIDIUS HVNNIVS salutem & gratium à DEO precatur.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149144

CHRISTIANO
LECTORI ÆGIDIUS
HUNNIVS salutem &
gratiam à DEO
precatur.

VENIAMODVM IN CIVITATE aliqua sunt distinctæ domus, recta & sedes singulorum civium, familiæ quoque sic à se invicem separata, ut rebus pacatis & tranquillis quisque Paterfamilias curet ea, quæ suam attinent rem economicam, nec alienæ rei familiaris administrationi se immisceat: at verò cum tumultus aliquis, sive motus, aut incendium exoritur: non jam quisque domi suæ desideret ociosus, sed è cunctis ædibus, vicis & plateis oppidi se agminatim effundunt, factoque concursu hoc unum agunt omnes, ut commune periculum velut à cervicibus Reipub. depellatur, ne fortè civibus in ea tempestate Reipublicæ stertentibus malum illud vires & incrementa sumat, & universa tandem civitas irrecuperabili cum damno pessum eat: sic ad amussim res Ecclesiæ Dei in hoc seculo comparata sunt.

Est enim Ecclesia civitas illa DEI dilecta, fundata in montibus sanctis, quam Dominus sibi sedem & habitaculum delegit.

EPISTOLA

git. Hujus cives sunt Christiani, nominibus suis in album incolarum supernæ Ierosolymæ relati. Hæc DEI civitas Ecclesia Catholica dicitur, & celebratur in articulo symboli Apostolici: Credo sanctam Ecclesiam, sanctorum communionem.

Porro hujus Catholicæ tanquam matris filia: sunt Ecclesiæ diversarum provinciarum & regionum particulares, quibus singulis singuli sunt præfecti Vigiles, Pastores & Episcopi; Et hi sanè quamdiu res Ecclesiæ in tranquillo sunt, expedit ut ea, quæ suæ cujusq; sunt Parochiæ Dioceseos & inspectionis propria, Ceterum si qua communis calamitas infestat Ecclesiæ Civitatem, hoc est, si falsa sparguntur dogmata & exitiosæ gliscunt hæreses: ibi verò decet Ecclesiæ Doctores, tanquam ejusdem πολιτεύματι & concives (quorum unum corpus est, unus Spiritus, unus Dominus, una fides, unum Baptisma, unus Deus & Pater omnium) non ociosos agere tantæ calamitatis spectatores, sed ad commune restinguendum incendium consilia operaq; suas conjungere, & ut Apostoli verbis utar, laborantem ac decertantem fidem Evangelij fideliter adjuvare.

Quod studium mutuum reprimendi exorientes hæreses in præcis Ecclesiæ Patribus

DEDICATORIA.

tribus entulle. Iustoria Ecclesiastica testis est. Et enim si qua fortè nascebatur hæresis, illicò disjunctissimarum etiam regionum & partium orbis Episcopi certatim eò laborabant, ut conjunctis animis, sententijs & suffragijs autores fallorum dogmatum coërcerent, quò sua constare posset Ecclesiæ illibata puritas, & ab errorum labe, quoad in tantis Satanae furoribus conferri poterat, defecata orthodoxa Veritas.

Certè si senescentis Ecclesiæ faciem inueamur; nimis est notum, quàm terrum quamq; foedum excitârint incendium illi fumigantes titiones, Carolostadius, & Zvinglius, quomodoq; Calvinus id impurissimis suis Scriptis adauxerit. Quorum nefaria hæresis haud aliter atq; olim Hymenæi & Phileti dogma serpit ut gangrena, instar rapidissimæ flammæ obvia quæque corriprens, Deiq; civitatem illam horrendum in modum vastans. Hic verò jungendæ operæ erant, hic restringendi tanti incendij causa catervatim accurrendum, hic pijs ad Deum precibus, mutuis admonitionibus, maturis deliberationibus, privatis pariter & publicis scriptionibus, cunctisq; legitimis rationibus atq; modis elaborandum erat, ut effrenis illa Calvinistarum protervia ceu repagulis

objectis cohiberetur. Et faciunt sanè non pauci suum hac in parte officium sedulo ac diligenter. Quanquam sunt alij, quos in prima acie stare, & adversus hostes veritatis animosè depugnando reliquis exemplum præbere conveniebat: Qui aut certaminum pertæsi, aut studio declinandi odij hujus mundi manum de tabella subducunt, & quasi debellatum sit, arma seponunt, forte quòd malint esse Comœdia rerum humanarum ociosi spectatores, quàm negotiosi actores.

Interim Deus Ecclesiam suam non destituit fidei assertoribus doctrinæ cælestis: sed ut olim Sacerdotibus cessantibus facere officium excitavit Prophetas, quorum ministerio cultus à corruptelis Pseudoprophetarum vel etiam impiorum sacerdotum repurgaretur: sic hodiè nonnullis, vel cessantibus, vel in utrumq; latus claudicantibus, quasi vocatione Dei sufficiuntur alij, quorum opera salutari Deus ad suum in terris opus expediendum utitur, ne Calviniana lues in infinitum grassari in Ecclesia possit.

Horum ex numero est Reverendus & doctissimus Vir, M. BALTHASAR MENTZERS, Ecclesiæ Kirtorfensis in Hassia Pastor fidelis, & meus in Christo amicus honorandus. Is pro dono sibi divini

DEDICATORIA.

divinitus concessio, & ingenij, quâ valet,
 præstantia, Antonij Sadeelis librum, cui
 de Veritate humanæ in Christo Naturæ
 titulum fecerat, eruditè, nervosè, gravi-
 terq; refutavit. Quam Refutationem ut pri-
 mum vidi, & quibus in dissolutione so-
 phismatum uteretur nervis, legendo co-
 guovi, statim hoc meum fuit de illo judi-
 cium, si typis invulgetur, fructum minime
 poeniendum afferre posse his, qui tritis
 sophisticis officiarum Sadeelitarum, seu
 præstigijs quibusdam, sic occæcati sunt,
 ut splendentis in meridie veritatis doctri-
 næ cœlestis lucem intueri nequeant: plu-
 rimum etiam utilitatis allaturam sacræ
 Theologiæ tyronibus, ne se nugacissimis
 illis ineptiarum Calvinisticarum futilita-
 tibus (quas tamen exoletas merces Saera-
 mentarij pro meris oraculis venditare so-
 lent) in fraudem aut errorem induci pati-
 antur. Itaque re eum nonnullis præcipuis
 harum regionum Vissitatoribus Theologia
 deliberata, quasdam paginas legendas tra-
 didi, quæ ita placuerunt, ut in limine li-
 bri manu scripti honestissimum annotarū
 judicium sit, dignissimum esse, qui publici
 juris fiat. Impressionem ejus pro virili
 mei parte promovi: nihil addubitans:
 Autorem pro pia sua in Ecclesiam affectio-
 ne hanc lucubrationum suarum editionē

EPIST. DEDICAT.

non laurum agrè, sed hoc secum reputaturum esse, quod donum hoc redarguendi contradicentes ed acceperit, ut ad communem usum Ecclesiæ & assertionem laborantis veritatis conferat.

Quo etiam nomine laborem Viri huius præclare docti bonis omnibus, quo possum studio diligentiaq; commendo. Verè enim affirmare ausim, aciem argumentorum Sadeelis, quibus hætenus tantoperè superbiebant Sacramentarij, responsione modesta, eaq; brevi sanè, sed gravi & nervosa sic retrusam esse, ut lector Veritatis orthodoxæ cupidus per Dei gratiam adminiculo huius libelli ex illis triticis spinarum Sophisticarum sese perfacile expedire queat. Dominus Iesus lucem agnitionis suæ, quam semel in cordibus nostris accendit, non sinat errorum Calvinisticorum tenebris cœnubiliari, sed in veritate nos sanctificet, servet, beet & custodiat in omnem perpetuitatem. Amen. VVitebergæ ex Musæo, die 27. Septembris, Anno exortæ gratiæ 1593.

Ægidius Hunnius D.

IN